Z BONITETO IN IZTERJAVO NAD NEPLAČNIKE

Slabim plačnikom se lahko izognemo, če pred sklenitvijo njihovo finančno stanje in obnašanje preverimo z bonitetno oceno, če pa z neplačnikom že imamo opravka, pa čim prej sprožimo izterjavo.

V AVTOPREVOZNIŠKI dejavnosti so težave z neplačevanjem precej prisotne, pravi Leon Zalar, direktor družbe Pro Kolekt, ki se ukvarja z izdelovanjem bonitet, spremljanjem finančnega poslovanja podjetij in izterjavo dolgov. Podobno kot velja v drugih dejavnostih, morajo tudi avtoprevozniki svoje naročnike preverjati s pomočjo bonitet, še zlasti, če gre za večje posle. Posebnost pri njih pa je, da morajo velikokrat hitro odgovoriti na naročilo, zato možnosti za preverjanje finančnega stanja svojega naročnika nimajo. V tem primeru naj zelo hitro ukrepajo, če naročnik storitve ne plača v dogovorjenem roku. Če se plačilu izmika, naj za zunajsodno izterjavo poskrbijo že po mesecu dni po zapadlem roku za plačilo, najpozneje pa v treh mesecih. Pozneje je uspeh izterjave že močno vprašljiv. Zunajsodno izterjavo pa naj zaupajo specializirani ustanovi, še zlasti, če v svoji hiši nimajo ljudi, ki bi to področje obvladali.

OBČASNO PREVERJATI TUDI STALNE STRANKE

Sogovornik svetuje, da je tudi pri ustaljenem sodelovanju z bonitetami poslovne partnerje smiselno občasno preverjati. Pri bonitetni organizaciji pa je mogoče naročiti tudi storitev monitoringa, kjer ta izbrane poslovne partnerje tekoče spremlja in naročnike opozarja o spremembah, ki bi lahko bile za poslovanje z njimi pomembne. Bonitetne hiše imajo tudi obširne podatkovne baze o (ne)plačnikih. V Pro Kolektu s podatkovnimi bazami zelo dobro pokrivajo zlasti območje Balkana.

Pri večjih poslih Leon Zalar priporoča tudi zavarovanje terjatev pri (kreditnih) zavarovalnicah. Pri tem v primeru neplačila zavarovalnica pokrije škodo pod dogovorjenimi pogoji, pri čemer običajno zavarovanec krije petnajst odstotkov škode.

NA HRVAŠKEM POSLUJMO NA OSNOVI ZADOLŽNIC

Pri poslovanju s posameznimi balkanskimi državami Zalar na Hrvaškem priporoča poslovanje na osnovi zadolžnic (tako imenovane zadužnice), ki ustrezajo našim izvršnicam. Če nam naročnik ne plača, pri notarju sprožimo poenostavljeno izvršbo. Pravočasne zunajsodne izterjave so na Hrvaškem zelo učinkovite, pri čemer jih je treba sprožiti najpozneje tri mesece po zapadlosti terjatve.

V BIH ZELO PREVIDNO

V Bosni in Hercegovini je pri poslovanju s tamkajšnjimi naročniki treba biti precej bolj previden kot na Hrvaškem. Pri novih naročnikih je naročilo bonitetnega poročila nujno, podatki o poslovanju tamkajšnjih podjetij pa niso tako široko dostopni kot na Hrvaškem, večinoma je na razpolago okrnjena različica bilanc. V BiH je v težavah sorazmerno veliko podjetij, pravna varnost pa je slaba, tudi na sodiščih imajo veliko vlogo zveze in poznanstva. Pri (zunajsodnih) izterjavah je najbolj učinkovito, če jih opravlja tamkajšnje podjetje, še zlasti, ko je potrebno dolžnika obiskati. V tej državi poslujejo predvsem na osnovi menic.

▲ **»Če zaradi hitre izpeljave naročila svojega novega poslovnega partnerja ne moremo preveriti s pomočjo bonitetne ocene, hitro sprožimo postopek izterjave, če s plačilom zamuja,« pravi Leon Zalar, direktor družbe Pro Kolekt.**

V SRBIJI SE IZOGIBAJMO LOKALNIM VELJAKOM

V Srbiji skušajo predstavniki podjetij partnerje prepričati o svoji pomembnosti, pri čemer Leon Zalar svetuje previdnost. Pri tem je večje tveganje pri poslovanju s podjetji iz južne Srbije na meji s Kosovom, Makedonijo ali Bolgarijo. »Lokalnim veljakom iz revnega okolja, ki je močno odvisno od njega, se ne more zgoditi nič, tudi na sodišču ne,« opozarja sogovornik. Tudi v tej državi veliko poslujejo na osnovi menic.

Leon Zalar pri poslovanju s Srbijo opo-

zarja, da je država močno omejila tok denarja v tujino. Obveznosti lahko poravnava le podjetje, ki je dolžnik, zato so otežene asignacije, kjer je mogoče do plačila priti s pomočjo verige poplačil terjatev med podjetji. Do lokalnih podjetij so pristranska tudi tamkajšnja sodišča, vendar ne v tolikšni meri kot v BiH.

V MAKEDONIJI, ALBANIJI IN NA KOSOVEM ZELO PREVIDNO

V Makedoniji je plačilna nedisciplina precej visoka, velik neplačnik je tudi država. Do informacij o podjetjih je težko priti, vsak vpogled stane. Menice poznajo vsi, priporočeno pa je plačilo z (vsaj delnim) avansom. Posebnost so tudi albanski poslovneži, tako v Makedoniji, Albaniji kot na Kosovem. Če se odločijo, da ne bodo plačali, tega ne storijo. Velikokrat se zgodi, da nekaj naročil plačajo v roku, naslednje pa ne, terjatve pa je zelo težko izterjati. Za uspeh pri slednjih se je treba odreči precejšnjemu delu plačila, pri čemer je treba za posredovanje prositi nekoga, ki je dolžniku blizu.
Pri albanskih poslovnežih je najboljše poslovati na osnovi avansov, tudi če se moramo strinjati s precejšnjim popustom. Smiselno je tudi zavarovanje terjatev z osebnim premoženjem direktorja podjetja ali lastnika. Sodni postopki so pravi labirint, se pa stvari izboljšujejo, zlasti v Albaniji, kjer v zadnjem času začenjajo delovati sodni izvršitelji (pri rubežih).

V ČRNI GORI KLANSKE NAVEZE

Tudi v Črni gori Leon Zalar priporoča poslovanje na osnovi avansov, tudi na osnovi popustov na predplačilo. Klanske naveze so v tej državi zelo močne in ozemlje razdeljeno. Poslovanje s podjetji, ki delujejo v okviru klana, ki je na oblasti, je lahko zelo uspešno, ko pa ga na oblasti ni, lahko pade v nemilost, kar se odraža tudi na poslovanju z njimi. Podatki o poslovanju podjetij so na voljo že v precejšnji meri.

V BOLGARIJI IN ROMUNIJI VEČJI OBSEGI POSLOVANJA

Bolgarski in romunski trg sta sorazmerno velika, zlasti romunski, zato je obseg poslovanja s tamkajšnjimi naročniki večji. Ker sta obe državi članici EU, so podatki o poslovanju podjetij na voljo. Plačilna disciplina v teh državah je sorazmerno slaba, (bonitetno) preverjanje naročnikov je obvezno, še zlasti pri večjih naročilih. V obeh državah je tudi mogoče (vsaj formalno) uporabiti evropski izvršilni nalog. Na sodiščih smo lahko uspešni, zlasti romunski pravni sistem pa bremeni veliko število insolventnih postopkov, saj se precej dolžnikov odloči za stečaj. Tudi Romuni in Bolgari so mojstri vtisa, zato je treba biti pri poslovanju z njimi previden.

MADŽARSKA PRECEJ UREJENA

V Pro Kolektu natančno spremljajo tudi poslovanje na Madžarskem. Za to državo Zalar pravi, da je poslovno in pravno precej urejena, tudi zato, ker je veliko podjetij v lasti tujcev, poslovanje v njej pa sorazmerno varno.

PREVIDNO TUDI Z ZAHODNJAKI

Leon Zalar pravi, da je potrebno biti previden tudi pri poslovanju z zahodnimi podjetji, saj tudi tam lahko naletimo na neplačnike. V Nemčiji je sorazmerno težko priti do bilanc podjetij, saj te velikokrat niso javne. Tudi pri poslovanju z zahodnimi naročniki je priporočljivo zavarovanje terjatev. To nam pomaga tudi, če želimo prodati svojo terjatev faktoring podjetjem, da pridemo predčasno do denarja, obenem pa je naše poslovanje bolj varno v očeh bank. Podjetja, ki poskrbijo za izterjavo svojih terjatev, imajo pri bankah večji ugled, drugače gledajo na njih tudi njihove stranke.

V SLOVENIJI SE RAZMERE SLABŠAJO

Po besedah Leona Zalarja se v Sloveniji razmere pri plačilni disciplini in izterjavah slabšajo, saj stečajna zakonodaja omogoča številne zlorabe, podobno tudi izvršni zakon. Na slovenskem trgu vlada zakon džungle, pri čemer so bolj uspešni in varni tisti, ki so boljše opremljeni z informacijami. Pri izterjavah je ključno, da so upniki zelo dejavni, saj ne bo uspeha, če bodo čakali, da jim terjatve izterja sodišče. Pri banki se morajo pozanimati, v kolikšnem času bo sklep sodišča unovčen, rubeža se morajo udeležiti skupaj z izvršiteljem in tam dejavno sodelovati. To lahko upniki storijo sami, če pa ne morejo, naj najamejo podjetje za izterjavo.

V IZTERJAVI TUDI AVTOPREVOZNIKI

Leon Zalar pravi, da dobijo velikokrat v izterjavo tudi slovenske avtoprevoznike, bodisi, da v tujini ne plačajo cestnin ali zamujajo s plačili goriva prek kartic. So pa slovenski avtoprevozniki zelo redko naročniki izterjav, čeprav v javnosti velikokrat poudarjajo svoje težave z neplačniki. »Če bi naše storitve sistematično uporabljalo večje število avtoprevoznikov, bi se plačilna disciplina izboljšala. Obenem bi lahko uporabljali tudi naš portal, kjer so informacije o neplačnikih, ki so že bili v izterjavi,« razlaga Zalar.